

Búcsú Jónás Frigyestől

(1944–2012)

Jónás Frigyest 1991-ben ismertem meg. Abban az évben ő szervezte az ELTE nemzetközi nyári egyetemét, nagy lelkesedéssel (mint mindig, mindent), sok fiatal oktatót bevonva, közösségépítő programokkal, rejtett nyelvi képzésekkel. A másik gyakori emlékképem róla: az ELTE előbb még Általános, később már csak Alkalmazott Nyelvészeti Tanszékének szobája (a legendás Pesti Barnabás utcában, később a Múzeum körút F épületében), ahol mindig megtalálható volt, s kollégákkal, hallgatókkal beszélgetett. A külföldi hallgatók különösen szerették, mert Jónás Frigyes sokat törődött velük. A harmadik emlékem az, hogy Bethlen Gábor utcai lakásában, illetve nógrádi házában gyakran rendezett baráti összejöveteleket. Ezekre meghívta egykori Eötvös-kollégista barátait, nyelvészeket, történészeket. Sokszor hívta meg a magyar nyelvészet egy-egy jelesét, olyan idős kollégákat, akiket többnyire már nem szólított meg senki. Ő vállalta azt is, hogy elment értük kocsival, s a találkozó végén haza is vitte őket. A legutolsó emlékem ez maradt róla: 2012 márciusában a tragikus körülmények között elhunyt hallgatója, Kiss Zoltán emlékére rendeztek diákkonferenciát. A konferencia szünetében Jónás Frigyes szobájában összegyűltek néhányan. Nem tudom megmondani, hány ország-nemzet képviselőjében, de ha jól emlékszem – a magyarokon kívül – volt ott pakisztáni, német, francia, lengyel hallgató is. Teáztak, beszélgettek, s emlékeztek Kiss Zolira.

Frigyes vonzerejének kulcsa nyilván az empátia volt. S ehhez járult tudása, műveltsége. A magyar nyelvészet élő anekdotatára volt, mindenkiről tudott kedves, kedélyes sztorikat, amelyek emberközelivé tették a száraz nyelvtudományt.

Jónás Frigyes egy kis somogyi faluból, Büssüből indult (1944. július 12.). Feleségétől tudom, hogy apai nagyanyja nevelte, tőle tanulta a szorgalmat, kitartást, munkafegyelmet, igazságszeretetet, a helyi plébánosoktól latint, kultúrát, értékrendet. Majd következett a kaposvári Táncsics Gimnázium. Az ELTE magyar–oroszcsozakát végezte, Eötvös-kollégista volt. Tanulmányait 1967-ben befejezve, néhány éves középiskolai tanítás után, 1971-től az ELTE-n dolgozott nyugdíjazásáig, azaz 2006-ig, de mondhatjuk, hogy szinte a legutolsó napig, azaz 41 éven át. Feleségétől tudom azt is, hogy 1971-től nem volt nap, a szünnapokat leszámítva, hogy ne lett volna benn az egyetemen. Előbb az ELTE magyar nyelvi lektorátusán, majd 1993-tól az Általános és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszéken dolgozott. Doktori fokozatát 1975-ben, PhD-fokozatát 1999-ben szerezte meg, majd 2000-ben egyetemi docensi kinevezést kapott az ELTE Általános és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszékén. Munkássága ezen a tanszéken teljesedett ki, Zsilka János és Geecső Tamás tanszékvezetők mellett. Megalapította a Magyar mint idegen nyelv oktatási programot (2003), majd a Magyar mint idegen nyelv tanárképző programot (2004). Az egyetem szigorú szabályai szerint azonban 62 éves korában, 2006-ban nyugdíjazták. Nyugdíjasként, fizetés nélkül is tanított. Ezt írta tevékenységéről, munkájáról, terveiről: „Hallgatócentrikus oktatóként tartanak számon. Vezetem az újonnan megalakult Alkalmazott Nyelvészeti Tudományos Diákkört, szakdolgozatók, tudományos dolgozatók eredményességét igyekszem egyengetni... Célom az alkalmazott nyelvészet színvonalas művelése, a magyar mint idegen nyelv szakszerűségének elősegítése. E célok megvalósítását leginkább a pedagógiai alkalmazott nyelvészet, a magyar mint idegen nyelv további kutatásával kívánom előmozdítani. Úgy vélem, hogy e területen, különösen a magyar mint idegen nyelv tanárképzésében intézményi, pedagógiai újításokra van szükség, amelyben kezdeményező szerepet tudok vállalni.”

Bár az egyetemi előírások ezt nem mindig engedték, ő igyekezett elképzeléseit valóra váltani. Hallgatóiban tovább él kedves személyisége. Olyannyira, hogy ők, a hallgatók voltak azok, akik az utolsó percekben készítettek vele egy hosszú beszélgetést az életéről, munkásságáról, nem tudva, hogy ez lesz az utolsó és így egyetlen hosszabb önvallomása, amely fennmarad. (A Magyar Rádió Tetten ért szavak című műsora is őrzi hangját.)

2012. május 25-én délelőtt megállt a szíve. Az orvosok mondták, „túl nagy volt a szíve”. Tragikus, szomorú, hogy ilyen korán elment, s milyen kifejező a magyar nyelv, mert hogy Frigyesnek valóban óriási szíve volt, amelybe belefért az egész világ.

Frigyes, Frici, Isten veled!

A Fiumei úti temetőben helyezték örök nyugalomra 2012. június 15-én.

Balázs Géza